

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 202 — GOD. V.

ŠIBENIK, 27. SRPNJA 1956.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

Dr. Ivan Ribar među biračima u Đevrskama

Narodni poslanik Savezne narodne skupštine dr. Ivan Ribar posjetio je birače u Đevrskama. Pored dra. Ribara zboru birača prisustvovao je i Nikola Spirić.

Preko 200 birača okupljenih u zadržanom domu topio je pozdravilo druga Ribara koji je iznio vanjsku i unutrašnju politiku situaciju. Pored dugog izlaganja dr. Ribar se osvrnuo na najnovije političke događaje od historijskog značenja a to su: posjeta druga Tita i naših predstavnika stranim zemljama. Posebno je ukazao na veliko značenje posjeta SSSR i Rumunjskoj kao i trojnih razgovora: Tito — Naser — Nehru na Brionima.

Nakon toga je drug Nikola Spirić govorio o mjerama koje bi ovaj kraj trebao da učini za poboljšanje svojih ekonomskih prilika

NA STASTANKU PLENUMA OPĆINSKOG KOMITETA SK KISTANJE UOČENI MNOGI NEDOSTACI

Na nedavno održanom sastanku plenuma Općinskog komiteta SK Kistanje razmotrena su razna organizaciona i privredna pitanja. Pored ostalog, iznijete su razne griješke i nedostaci u radu s Narodnom omladinom, kao i u drugim društvenim organizacijama. Konstatirano je, da velik broj društvenih organizacija nije našao pravi sadržaj rada. Poslije diskusije donijeti su zajednički zaključci za sve organizacije, ikako bi se one što bolje afirmirale i prišle k osamostaljenju u svom radu. Da bi se zaključilo što bolje sproveli u život, izvršeno je zaduženje svih članova plenuma po sektorima.

Zaključeno je da se u Đevrskama pokrene rad pododpora »Prosvjete«, a u Erveniku da se priđe formiranju društva »Prosvjeta«, jer za to postoje objektivni uvjeti.

U svim selima treba raditi na pronalaganju prostora za otvaranje seoskih knjižnica i čitaonica i tako oživjeti politički i kulturni život u selima, te pokrenuti rad aktiva predavača koji je u zadnje vrijeme prilično opao.

B. Pekić

Uz Dan ustanka naroda Hrvatske U ZNAKU PONOSA I SLAVE

PEITNAEST godina unatrag, Dan ustanka 27. srpnja 1941. godine. Početak novog vremena. Kraj jednog neminovnog kraja, Dan Revolucije. Historijski dani odvajaju vrijeme. Dan 27. srpnja u našoj novijoj historiji nije samo Dan ustanka. On je nešto više. Vrijeme se tog dana prelomilo. Staro je ostalo u truleži izdaje. Novo se spremalo za borbu. Neminovan i odlučujući obračun. Obračun sa starim. Vlastitim izdajcima zemlje i s onima koji su mislili stavljajući korumpirane političare pred noge, da su to isto uradili i s ovim narodom. Narodom naše zemlje. No, njihov osjećaj za ono što je tužnjilo, što je šutnjom prijetilo ostao je tupa. Dami ustanka su ga probudili. I evo čuda. Pokorena zemlja, država rascjepkana, stvorene kvilinske vlade, svakojaki politikanti stavljaju se pod skute okupatora, raznorazni bogoljubitelji slave i blagoslivljaju krvavo omuzje okupatora, a na drugoj strani našto se velika spremna. Narod osluškuje glas, Glas Partije. U pokorenoj državi nepokoreni narod diže se na ustanak, laća se oružja.

Novo dolazi. Zabezegnuti okupator iz perioda poezije i slavija ulazi u period drame i tragedija. Obračun naroda sa njegovim krvnikom. Stranim i domaćim. Veličanstvena je ta borba. Najpoetičnija je od svih poezija obračun naroda s onima koji mu se stavljaju na grbaču.

Ustanak bijesni. Revolucija lomi u procesu ustanka staro. Sjećanja na te dane ostaju nezabavna. Prave nas ponosnim. Osvežu duh. A čitava naša historija davnašnja i nedavna protkana je mlitima plemenitih borbi za slobodu, za ovaj dio naše zemlje, koju su gazili tuđi vojnički bat, harala rabijatna soldateska onih za koje se sam njemački filozof rekao, da gdjeog dopiru da kvare kulturu.

Kulturu! Šta je ta riječ značila godine 1941.? Šta je ona značila u barbarskom ubijanju i klanju ljudi, staraca i žena i školske djece u Kragujevcu? Šta za one scene vješanih na Terazijama... I ovdje kod nas. Šta za popunjena sela. Masovna strijeljanja i pustošenja.

Okupator... Četnik... Usta-

ša... Pojmovi nekulture. Asocijacije na barbarstva.

Zemlja se kupala u krvi. Ali, nemilosrdna osveta je predstojala. Komunisti predvođe narod u borbi. Ispunjavaju zahtjev onih koji su samrtnim usnama uzvikivali: — Osvetite nas! A tamo u partizanskim odredima, na partizanskim sastancima u probudenom i gnjevnom narodu kovala se zakletva: — Da, drugovi, mi ćemo vas osvetiti! Osvetiti će vas narod i Komunistička partija.

Prkos. Naučili smo i na njega. Čudili se vještici diplomati i akademski i od naroda izolirani generali tome narodnom prkosu. Nenaoružani prkositi čeličnoj aveti okupatora. Nešto što historija ne pamti, Ali, prkosilo se i pobjeđivalo. Jurišalo i ginulo. Od 27. srpnja i prije put je patnji i žrtava, ali i historijskih događaja. Svaka bitka i svaki uspjeh značilo je ubrzanje historijskih događaja koji slijede.

Bitke. Nemoguće za malodušne. Narodno moguće. Sutjeska, Drvar! Jajce... Historijski dani. Početak je kod nas u Hrvatskoj 27. srpnja... A možda i prije. Partija je znala što dolazi. Još prije nego što je crni i prijeteci oblak lebdio nad ovom zemljom, dalekovidno oko Partije i Tita signaliziralo je opasnost.

Historijske riječi: — Znajte da je kucnuo vaš čas, drugovi... Drugovi! Nova riječ. Dotad malo upotrebljavana. I onda: — Zbijte svoje redove oko vaše avangarde, Komunističke partije Jugoslavije...

Narodu blizak jezik. Tako ga nisu pozivali u borbu oni koji su primali obilne plaće za vojničko zvanje. Ne! Kao munja proletjele su ove riječi zemljom. I na svakom čovjeku oslavile svoj sadržaj, smisao na kome razmišljanja nisu potrebna, trag koji je ljepiljivo djelovao da se ljudi združuju, zbiju i povedu borbu, obračun... Obračun sa naizgled nemogućim i mnogo jačim neprijateljem.

Neprijatelj! Narod protiv neprijatelja. Neuništiva je snaga naroda kojeg predvođi herojska Partija i neustrašivi Tito.

Sjećanja na Dan ustanka. Sjećanja na prve partizanske bitke. Sjećanja na naš ponos, na našu slavu, na nešto bez čega mi ovdje danas ne bi bili ono što stvarno jesmo. Historija bi nas ostavila daleko unatrag.

Početak novog je daleko odmakao i bitka se vodi da se privede što je moguće više krajnjem cilju. Cilj? Izgradnja novog društvenog uređenja, Komunizma.

Revolucija u Hrvatskoj nosila je oslobođenje čovjeka ne samo ekonomski, već intelektualno, duhovno i moralno. Oslobođen čovjek. Nekada san običnog čovjeka i žarka želja komunistički su zbog njih ležali godinama u Lepoglavi, Mitrovici... Za te ideale oni su mučenički umirali.

Nepovratna vremena! Dan ustanka i sloboda i socijalizam i sloboda čovjeka! Temelj je čvrst. Žrtve i krv i gomile kostiju!

Za nas, za Jugoslaviju, naš narod, sjećanje na dane ustanka, na Dan 27. srpnja sinonim — ponosa, veličanstvene plemenitosti i čovječnosti.

Proslavimo 27. srpnja u znaku ponosa i slave!

A. D.

REDAKCIJA
»ŠIBENSKOG LISTA«
čestita
čitaocima
27. SRPNJA . DAN USTANKA
NARODA HRVATSKE

Dorde Andrejević-Kun:

Prenošenje municije

Završeni razgovori na Brionima Objavljena zajednička izjava Tita, Namera i Nehrua

U petak poslije podne objavljen je istovremeno u Beogradu, Kairu i New Delhiju tekst zajedničke izjave predsjednika Federativne Narodne Republike Jugoslavije Josipa Broza Tita, predsjednika Republike Egipta Gamala Abdela Namera i predsjednika vlade Indije Džavaharlala Nehrua.

U dokumentu su iznijeti osnovni pogledi triju državnika na sadašnju međunarodnu situaciju i na perspektive njenog daljeg razvoja.

Na Brionskom sastanku, na kojem je izvršena široka analiza stanja u svijetu, konstatirano je između ostalog, da su Jugoslavija,

Indija i Egipat znatno pridonijeli smanjenju međunarodne zategnutosti i razvijanju ravnopravnih odnosa među narodima. Također je sa zadovoljstvom konstatirano, da ideje aktivne i miroljubive koegzistencije dobivaju sve širu afirmaciju i primjenu u svijetu.

U zajedničkoj izjavi triju državnika su dodirnuti krupni problemi današnjice kao što su razoružanje, razvoj slabo razvijenih područja svijeta, uklanjanje embargo i drugih zapreka za širenje međunarodne trgovine, problem Dalekog Istoka, sudjelovanje NR Kine u Ujedinjenim narodima, njemačko pitanje, situacija na Srednjem Istoku i problem Alžira.

Predsjednik Tito otkupovao na Krk

Predsjednik Republike Josip Broz Tito i njegova supruga Jovanka Broz otkupovali su sa Briona brodom »Galeb« na Krk, odavivajući se pozivu grčkog kralja Pavla I. i kraljice Frederike, da tamo provedu izvjesno vrijeme u privatnu posjetu.

Na ovom putu predsjednika Tita prati general potpukovnik Miloš Šumonja i general major Milan Zečelj.

U proglasu koji je objavio predsjednik krfske općine, pozivaju se stanovnici otoka da dočekaju istaknute goste, da bi manifestirali prijateljske osjećaje grčkog naroda prema prijateljskoj Jugoslaviji. Mitropolit Metodios uputio je posebno poziv stanovništvu Krfa, da na najsrdnije dočeka šefa prijateljske susjedne zemlje.

Plenum Kotarskog odbora Socijalističkog saveza PROBLEMI DRUŠTVENIH ORGANIZACIJA - glavna tema

Drug Roko Frkić izabran za novog predsjednika Kotarskog odbora SSRN

Problemi društvenih organizacija bila je glavna tema o kojoj se raspravljalo na plenumu Kotarskog odbora Socijalističkog saveza, koji je održan u prošlu subotu. O tome je podnio referat Draško Jurišić, nakon čega je uslijedila diskusija u kojoj su, pored ostalih, sudjelovali narodni zastupnici dr. Ivan Ribar i Jovo Ugrčić.

Na plenumu je također izvršena izmjena i dopuna predsjednika.

Na inicijativu poljoprivredne zadruge, u Kistanjama je počeo rad domaćinskog tečaja kojim rukovodi Milka Čoga. Dosad se upisalo 47 omladinki iz Kistanja i Ivoševca. One su pokazale veliko razumijevanje i postoji nada da će on završiti sa dobrim rezultatima. Na tečaju će biti obuhvaćeni predmeti šivanja, krojenja, pletnja, vezenja i kuhanja.

Materijalna sredstva za održavanje ovog tečaja, koji će trajati tri mjeseca, dat će jednim dijelom OPZ, a same omladinke-pozivnice tečajeva plaćat će svaka po 300 dinara mjesečno.

Budući da dosadašnji predsjednik Nikola Spirić, potpredsjednik Stevo Vukadin i tajnik Smiljan Reljić uskoro odlaze na novu dužnost, to je za predsjednika Kotarskog odbora SSRN izabran Roko Frkić, a za tajnika Ksenija Škarica. U predsjedništvo Kotarskog odbora SSRN izabrani su Vlado Sain, Božo Radić i Milan Bijelić.

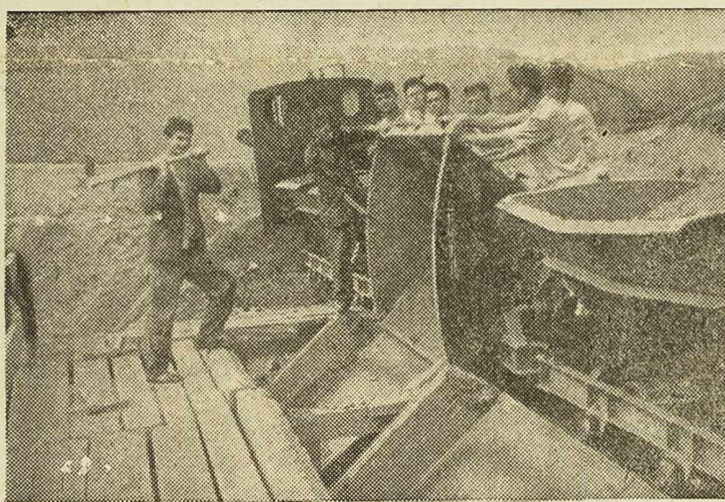
Na kraju je bilo riječi o pripremama za proslavu Dana ustanka u Hrvatskoj.

Naknadno ćemo se opširnije osvrnuti na rad plenuma.

LJETOVANJE OSJEČKE DJECE U ROGOZNICI

Već petnaest dana nalazi se u Rogoznici na ljetovanju 50 učenika osječkih osmogodišnjih škola. Za ugodan boravak djece najviše treba zahvaliti mjesnoj učiteljici Tonči Lušić i Grgurević Ivanu, predsjedniku turističkog društva, kao i predstavnicima JNA koji su na svakom koraku pružili pomoć rukovodstvu ljetovališta. Nakon ove dolazi druga grupa djece, koja će također boraviti 21 dan u Rogoznici.

Josip Novosel

Omladina na dobrovoljnom radu

Sastanak Kotarskog komiteta Saveza komunista

Potrebna je smišljen i stalan rad u socijalističkom odgoju omladine

Za novog sekretara Kotarskog komiteta izabran drug Ivo Družić

Na proširenom sastanku Kotarskog komiteta SK, koji je održan u prošlu petak, temeljito je analiziran rad s omladinom nakon VI. plenuma CK SKJ. Referat o problemima toga rada i odgoja omladine podnio je drug Srećko Bijelić, organizacioni sekretar Kotarskog komiteta SK. On je ujedno i neka organizaciona pitanja.

U nastavku rada izvršena je popuna sekretarijata i biranje novog sekretara. U sekretarijat su izabrani Božo Radić, Roko Frkić, Nikica Bujas i Milan Bijelić. Budući da dosadašnji sekretar Stevo Vukadin odlazi na drugu dužnost, to je za novog sekretara Kotarskog komiteta izabran Ivo Družić, dosadašnji direktor Tvornice gline i aluminijske u Lovozovu.

Sastanku su također prisustvovali apalati Antun Krajnović, predsjednik CK NOH-e i Ante Topić iz aparata CK SKH.

Sastanku je prethodio opsežan posao sa svrhom da se utvrdi stanje u omladinskim organizacijama i zatim da se izdvoje i podvuku oni problemi koji su od bitnog značenja za rad i odgoj omladine na području kotara. Tako je Kotarski komitet organizirao, pored ostalog, nekoliko ekipa koje su obišle sve općine i velik broj osnovnih organizacija Narodne omladine. Članovi ekipa u zajednici s općinskim komitetima SK i NOH-e raspravili su najvažnije pitanja iz rada omladine. I referat, koji je podnio drug Srećko Bijelić, uglavnom se osniva na zapažanjima i prijedlozima tih ekipa.

Konstatirano je činjenica, da je u posljednjim godinama kod omladine porasla potreba za društvenim životom. Budući da se te potrebe ne mogu zadovoljiti jed-

nodne vlasti za probleme i potrebe mladih ljudi, a osobito u politici stipendiranja, opskrbi domova i postojećih škola. Osim toga, organi upravljanja u privredi, za društvene organizacije na selu, školski odbori, nastavnički zborovi u školama, i drugi morali bi ispoljiti stalniju i svestraniju brigu za mladog čovjeka. U referatu je naročito istaknuto da je zanemaren ideološko-politički rad, što se negativno odražava na cjelokupan život i rad mladih ljudi i njihovih organizacija. Činjenica je, da na kotaru postoji preko 200 škola, nekoliko stotina prosvjetnih radnika, deseci zadržanih domova, čitaonica, razglasnih stanica i radio aparata, ali uza sve to i politički i kulturno-prosvjetni rad je gotovo neznan. Organizacije Saveza komunista i Socijalističkog saveza trebale bi ozbiljno razmisliti kako i na koji način sve to koristiti u cilju svestranog obrazovanja mladih ljudi.

Konstatirano je, između ostalog, da se ne vodi briga o primanju u članstvo SK onih omladinaca i omladinki koji za to posjeduju potrebne uvjete, a takvih je pozamašan broj na našem kotaru.

Za razliku od ranijih godina, danas se u radničkim savjetima nalazi daleko više omladine. Premda je i ta činjenica važna.

(Nastavak na 3. strani)

Dorde Andrejević-Kun:

Juriš

USTANAK NARODA KNINSKE KRAJINE U SVIJETLU DOKUMENATA

Ustanak koji je pod vodstvom KPJ buknuo u Drvaru 27. srpnja 1941. naglo se je proširio na mnoga sela Kninske krajine. Seljaci koji su do tada samo bježali od ustaškog klanja, počeli su napadati žandarmerijske stanice i voditi borbu protiv ustaša. Prva su se digla na ustanak sela Plavno, Strmica i Golubić. 29. srpnja ustanici ovih sela sačekali su u Golubiću bataljon ustaša i domobrana, koji je imao zadatak da se probije ka Drvaru i Bosanskom Grahovu radi ugožavanja ustanaka u Bosanskoj krajini. Bataljon je u borbi razbijen i vraćen natrag u Knin. Tada su od ustanika formirane prve partizanske jedinice. Golubićka četa brojila je oko 50 boraca naoružanih puškama i 2 puškomitraljeza. U Plavnu formirana je također četa koja je izvršila napad na žandarmerijsku stanicu u selu i razoružala 15 žandara. Ustanici iz Padena i Čobana razoružali su žandarmerijsku stanicu u Padenu. Nakon toga četa je izvršila napad na žandarmerijsku stanicu u selu i razoružala 15 žandara. Ustanici iz Padena i Čobana razoružali su žandarmerijsku stanicu u Padenu. Nakon toga četa je izvršila napad na žandarmerijsku stanicu u selu i razoružala 15 žandara.

Ustanici sela Kovačica porušili su telefonsko-telegrafске veze i propuste na cesti Knin — Sinj — Split.

Pred navalom ustanika iz svih

sela povukle su se ustaške i domobranske jedinice iz Knina u Drniš. Knin je ostao prazan i nalazio se nekoliko sati u rukama ustanika, dok nisu nadmoćnije talijanske vojne jedinice iz Kistanja provalile u Knin i preuzele vlast u gradu. Nakon toga je grupa partizana iz Kovačica (Topolja) napala na cesti Sinj — Knin listopada 1941. godine ustaške dobrovoljce za istočni front. U borbi je ubijeno 10 ustaša i uništen jedan kamion. Od ovih partizana formiran je u siječnju 1942. godine na Koritima Dinarski partizanski odred. Ustanici su potpuno obezglavili nemoćne i prestrašene sluge okupatora na čitavom području od Knina do Gračaca. Napadi na prugu i željezničke stanice se nastavljaju. 28. VII. zauzet je bio Malovan po ustanicima iz samog mjesta, Velike i Male Popine, Vučipolja, Glogova i Gračaca. Pruga je bila srušena, a željezničke stanice od Cerovca do Bendera bile su oštećene.

Susović, agent ustaškog redarstva šalje iz Gračaca brzojav u Zagreb u kome traži hitnu vojnu pomoć i avionske izvidnice. Šef stanice iz Gračaca Mac u drugoj brzojavci kuka: »Stanje je još ne promijenjeno, za sada je svaki promet nemoguć, te bi ga trebalo obustaviti od Gračaca do Knina.

Potrebna je hitna vojna pomoć. Molimo za hitnu intervenciju». Ustanici su toliko bili uzroci Knin, da su ustaško-domobranske snage, zajedno sa funkcionerima županije i ostalim ustaškim ološom, u paničnom bijegu cestom, željeznicom i autobusima evakuirali mjesto i krenuli prema Drnišu. No, o tome neka govore oni sami:

Zapovjednik 2. hrvatske oružničke pukovnije u Kninu dostavlja 30. VII. 1941. brzojavno slijedeći izvještaj: »Pred opasnošću da budu odsječeni, vojska i oružništvo povukli su se sinoć do Drniša i jutros opet povratili u Knin. U Kninu je mir. Četnici se nalaze kod Padena i na obroncima sjeverno i istočno od Knina». (Ove su položaje držali ustanici iz sela Plavno, Strmica, Golubić, Padena i Otin).

Poslije povratka vojske i županije iz Drniša, vođeni su razgovori između hrvatskih i talijanskih vlasti radi obrane grada. No uza sve to nastavljaju se akcije partizana. Ustaške vlasti ne prestaju apelima za pomoć, koja je daleko i koja nikako ne može da stigne. Evo nekoliko njihovih zalopojki i očajničkih vapaja:

»2. VIII. cijela zona Knin infiltrirana je i u rukama pobunjenika sve do neposredne blizine Knina. Naša vojska ima da stoji u rezervi, van Knina je nema. Raspoloživo je malo streljiva. Broj pobunjenika je nepoznat, ali se cijeni na 6—7000.

14. VIII. veliki župan iz Knina javlja: »Situacija u Kninu očajna. Opoljteni smo sa svih strana.»

18. VIII. Pukovnik Bojić, zapovjednik II. oružničke pukovnije u Kninu izvještava: »Knin je opkoljen od pobunjenika. Jedini slobodan izlaz je prema Drnišu. Naša sredstva i snage za razbijanje ustanike akcije preslabe su. Treba ih pojačati.»

Krajem prosinca 1941. formiran je štab Dinarsko-dalmatinskog odreda. Komandant je bio Vidko Krstulović, politički komesar Vojin Žirojević i operativni oficir Maks Baće-Milić.

Grupa partizana iz Topolja izvršila je 8. X. 1941. napad na dva kamiona, koji su prevozili domobrane iz Sinja za Knin. Prema izvještaju zapovjednika mjesta u Kninu, to se je dogodilo na mjestu Mali buk u klanju Krčića. Bilo je nekoliko mrtvih i ranjenih domobrana.

U izvještaju, koji je Glavni štab NOP odreda Hrvatske uputio 15. XII. 1941. Vrhovnom štabu, nalazi se i slijedeći podatak: »Lička pruga je razoružana tri puta, dva puta sa nagaznim minama i jedan put rašaraflijavanjem tračnica. Na mostu Bender još nismo mogli pristupiti razaranju. Uskoro treba da za tu svrhu odbijemo eksploziv iz Dalmacije.»

PK KPH za Dalmaciju pružio je pomoć razvoju NOP-a u Kninskoj krajini, gdje su uslovi za omasovljenje partizanskih jedinica bolji nego drugdje, ali je samo trebalo ojačati partijske organizacije. Polkrajinski komitet je slao članove Partije iz Splita u općine Sinj, Vrljika, Livno i Knin, da pojačaju tamošnje partijske organizacije i da rade na razvijanju partizanskog pokreta. Po nalogu PK na tim poslovima su 1941. godine radili podvojivo Vidko Krstulović, Ivo Lučić-Lavčević, Andrija Božanić i Ivan Amulić.

To bi bio letimični pregled nekih najvažnijih događaja, koji osvjedočavaju sjećanja na borbu naroda Kninske krajine u prvim danima Ustanaka.

Kapetan fregate Drago Živković

Plan CK KPH za dizanje ustanka na području Sjeverne Dalmacije

Neposredno poslije kapitulacije Jugoslavije započela je po direktivi KPJ akcija prikupljanja oružja. Ona se sprovela u svim mjestima našeg kotara, i bez obzira što se tu nalazio okupator, što su sa njegove strane svakodnevno izdavana naređenja i proklamacije da narod preda oružje, bez obzira na represalije i zločin, akcija je već u početku pokazala znatne rezultate. Organizacija je imala sve podatke o količini oružja sa kojim se rasprostragalo na području Šibenika, Zatona, Vodica, Prviča, Tribunja i t. d. Prikupljeno oružje omogućavalo je da se formira i nacruža jedna udarna grupa, koja bi se s uspjehom mogla boriti s okupatorskim snagama.

Pored toga bilo je i drugih razloga koji su opravdavali formiranje jedne udarne grupe. Već u to vrijeme izvještavan broj drugova, aktivnih članova KPJ, živio je na terenu u ilegalnosti. Osim njih, svakodnevno je rastao broj dobrovoljaca iz redova napredne omladine, koja je, ne mogavši se pomiriti s neprijateljem i okupacijom, prilazila pokretu i zahtijevala izravnu borbu s neprijateljem.

Koncem srpnja i početkom kolovoza 1941. godine, na teren našeg kotara došli su drugovi: Pap — Silje — član CK-KPJ, sekretar Okružnog komiteta Šibenik Marko Jurčin i još nekoliko članova Okružnog komiteta. Početkom kolovoza održan je na terenu Zatona partijski sastanak kojem su, pored tih drugova, prisustvovali i komunisti iz Prviča, Vodica i Zatona. Sastanak je imao za cilj da razmotri pitanje sprovođenja u djelo zamisli CK KPH za organizaciju i dizanje oružanog ustanka na prostoru Sjeverne Dalmacije, uključivši tu i primorje. Ova je zamisao u najkraćim crtama obuhvatila slijedeće:

1. Uspostaviti kontakt sa drugom Nikolom Sekulić-Bunkom, koji se tada nalazio na terenu Kistanja. Prikupiti točne podatke o oružju sa kojim se raspolaže na prostoru Kistanje — Deoše. Formirati jednu udarnu grupu od drugova iz Bukovice, sa ciljem vođenja borbi u pravcu primorja, dok se sa drugim dijelom oslanjanja na masive Velebita i održavati kontakt s oružanim grupama koje su tada operirale na području Like.

2. Druga udarna grupa sastavljena od drugova iz Šibenika i okolice, imala bi zadatak da otpočne djelovanje na prostoru Čista (Mala i Velika) — Stankovci. Njen prvi zadatak bio bi likvidirati karabinjerske stanice u tim mjestima i s ometim oružjem naoružati drugove, koji budu prilazili pokretu. Po uspješnom završetku ovog zadatka, jednim svojim djelom grupa bi izvršila spajanje sa snagama koje operiraju u Bukovici i u zajednici s njima obavila rušenje komunikacije Skradin — Benkovac, dok bi sa drugim dijelom djelovala u pravcu primorja, oslanjajući se na brda Sopanj — Crnogorka.

Kad je ta zamisao stavljena na diskusiju, ispoljila su se na sastanku dva potpuno oprečna mišljenja. Manjina, većinom starijih drugova, nije se slagala sa tom zamisli. Njihovo je mišljenje bilo da je ustanak neostvarljiv u tadašnjim uslovima. Kao opravdanje svog stava navodili su: jačinu neprijatelja, blizinu i gustu mrežu njegovih garnizona i komunikacija, što bi mu pružalo mogućnost brze intervencije, ali kao glavni razlog bila je tvrdnja da će neprijatelj u slučaju ustanka odgovoriti drastičnim mjerama prema stanovništvu. Takav njihov oportunistički stav stvorio je izvjesnu nelagodnost na sastanku, tim prije, što je među ovim drugovima bilo onih koji su imali više godina partijskog staža, ranije bili suđivani i zatvarani kao komunisti. Ali to je bila manjina. Većina komunista, neki od njih možda mladi po stažu, ali zato revolucionarniji, nepomirljivi u odnosu prema neprijatelju i bez ikakove težnje ka kompromisu sa njim, odnijela je pobjedu. Oni koji su zauzimali oportunistički stav, odstranjeni su iz aktivnog rada i nisu učestvovali u odlukama za početak borbi. Zamisao CK, koja je bila potpuno pravilna i ostvarljiva, usvojena je sa revolucionarnim poletom i otvorenim sroem ogromne većine. Osnovna zamisao organizacije ustanka je utvrđena i utanačena je datum za početak borbi oružanih grupa.

Izvjesno vrijeme poslije ovog sastanka upostavljen je kontakt sa drugom Bunkom. U pratnji jednog vodiča, uputio se drug Silje prema Kistanjama, kako bi se za vrijeme početnih operacija

nalazio u sastavu Bukovačke grupe. Te iste noći, poslije jednog dana putovanja došli su njih dvojica u selo Vačani. Zamoreni putom, stali su kraj jedne vode i zaspali. Neka žena, neprijateljski raspoložena prema pokretu, primijetila ih je i izvijestila Italijane. Italijani ne čekajući da im ta prilika propadne, zarobili su ih na spavajnu i odveli u Skradin.

Najsvirepija mučenja kojima su oni bili izloženi nisu pomogle. Italijani nisu dobili nikakav podatak. Oni su strijeljani, pošli su u smrt kao što dolikuje komunistima — herojima.

Ovaj iznenađni događaj poremetio je, donekle, plan ustanka. Oružane grupe nisu otpočele borbu u utanačeno vrijeme. To ne znači da su one stajale skrštenih ruku. Malo poslije ovog uspostavljen je veza sa ličkim jedincima. Drugovi su pošli u Liku i sa nesmanjenom žestinom i herojstvom borili su se u sastavu ličkih jedinica.

Ustanak u našem kraju počeo je nešto kasnije. Početkom 1942. godine formiran je na terenu Bukovice Sjeverodalmatinski odred, a nešto kasnije u primorju Prva primorska četa.

Ne mislim da narodim uspjeha koje su ove jedinice postigle u toku rata. Ti su uspjesi zaista veliki, kako Sjeverodalmatinskog odreda, tako i Primorske čete koja je djelovala u primorskom pojasu, vršeći uspješno akcije kako na kopnu tako i na moru. Interesantno je spomenuti da je situacija u vrijeme kad se formirala ova četa bila teža nego u 1941. godini. Neprijateljske su snage pojačane. Veći garnizoni nalazili su se u Šibeniku, Biogradu, Zadru, Benkovcu i Kistanjama, a manji gotovo u svim selima. No ni ta jačina neprijateljskih snaga, ni brojni garnizoni, ni dobre komunikacije, nisu mogle da spriječe uspješno djelovanje tih jedinica. Zar to dovoljno jasno ne potvrđuje, da je zamisao CK KPH bila potpuno pravilna, da je borbu protiv neprijatelja moguće voditi bez obzira na njegovu jačinu, samo ako postoji vjera u svoje snage, vjera u pobjedu, puna naklonost i podrška svog naroda.

Učitelj - revolucionar

Teško je početi nizati uspomene o Petru Đakoviću, tom revolucionaru i istaknutom osvjetljenom radniku, koji je sav pripadao narodu, radničkoj klasi i prvim borbenim redovima naprednog pokreta.

Pero je bio iz Grčkog Islama, dijete Ravnih Kotara i siromašne seljačke porodice. Poslije završene osnovne škole u rodnom mjestu, u Mostaru je završio četiri razreda gimnazije i nekoliko razreda učiteljske škole. U Mostaru je počelo političko formiranje Petra Đakovića. Zbog političkog djelovanja bio je 1929. godine istjeran iz škole i internata. Nakon toga prelazi u Šibenik, gdje je 1931. godine završio učiteljsku školu. Budući da odmah nije mogao dobiti mjesto, a kako nije imao sredstava za život, odlazi u Sarajevo, gdje radi kao običan radnik. Družiti se s radnicima, Pero se sve više oduševljava programom Partije i opravdanošću borbe radničke klase za poboljšanje svoga položaja i konačno oslobođenje od kapitalističkog ugnjetavanja i eksploatacije.

Nakon odsluženja kadrovskog roka 1935. godine odlazi u Ljubljano, gdje je na Filozofskom fakultetu studirao pedagošku grupu predmeta. Diplomirao je na zagrebačkom fakultetu, ali zbog političke situacije u zemlji i u svijetu i dalje ostaje u učiteljskoj službi.

Mnogi njegovi potezi beskompromisne borbe, pod cijenu progona i zatvora, u najtežim uslovima diktature, doprinijeli su, da je Đaković, kao sumnjiv, vrlo rano dospio u »crne knjige« podružnih žandarmerijskih stanica i u povjerljive indekse sreskih kancelarija.

Naročito plodan i svestran rad Petra Đakovića osjećao se u selu Radučiću, poeljednem mjestu njegova službovanja. Inače Pero nije došao u Radučić kao običan i nepoznat čovjek. Još

prije nego je došao, režimlje su počeli širiti alarmantne vijesti, da u selo dolazi novi učitelj-komunist. Ali prvi kontakt s narodom, a posebno s mladim i naprednijim ljudima ubrzo je razbio bauk, koji je o njemu kružio, tako da je kroz najkraće vrijeme stekao ugled, kakav do tada nije imao nijedan učitelj.

Selo Radučić bilo je u to vrijeme politički podijeljeno. On je objašnjavao potrebu jedinstva sela, ističući da građanske stranke nisu sposobne osigurati blagostanje radnom čovjeku. U svojoj političkoj borbi pokazivao je upornost i dosljednost, pa je onemogućavao i razbijao seoske režimske zborove.

Odmah nakon pada stare Jugoslavije, Đaković je bio otpušten iz službe od ustaških vlasti. Po dolasku okupatora Đaković počinje raditi na stvaranju političkog aktiva i organiziranju udarnih grupa. U daljem razgaranju ustanka svojim djelovanjem bio je kompromitiran, te je u kolovozu 1941. otišao u ilegalnost i kretao se po terenu Bukovice. Učestvovao je u mnogim diverzantskim akcijama. Krajem siječnja 1942. prebacuje se u Plavno, gdje je pomagao organizirati jednu partizansku četu, koja je, kad je ojačala, ušla u sastav Zrmanjskog bataljona »Branko Vladušić«. U Plavnom je održavao marksistička predavanja i spremao propagandne materijale. Neko vrijeme boravio je u Srbu radući u Agitpropu. Materijalima, koje je napisao, služili su se mnogi politički i vojni radnici.

U to vrijeme, na terenu Like harao je tifus od kojeg je i on podlegao u proljeće 1943. godine kod Donjeg Lapca, u partizanskoj bolnici u Doljanima. To je bio kraj života ovog izvanrednog čovjeka, i revolucionara i prosvjetnog radnika, koji je bio svijetao primjer, kako treba živjeti i raditi za narod. A. M.

IZ PARTIZANSKE BILJEŽNICE

NEPRIJATAN SUSRET

Novembra 1943. g. jedinice I. dalmatinske proleterske brigade vodile su žestoku borbu protiv njemačko-ustaških snaga koje su se nalazile na poluotoku Pelješcu. Naše snage, iako su bile malobrojnije, neprestano su potiskivale neprijatelja u pravcu Stona. Mi smo većinom napadali noću, dok su Nijemci i ustaše pokušavali po danu povratiti ono što bi noću izgubili.

Jedne noći naše jedinice su tako brzo gonile neprijatelja, da je štab našeg I. bataljona ostao bez veze sa četama. Vaso, komesar bataljona odredi mene i još dva druga, uđu Splitsanina i Voju Crnogorca, da uspostavimo vezu sa četama. Te noći bilo je strašno nevrijeme, duvao je snažan hladan vjehat i padala je jaka kiša, dok su nekom svakog časa sijevale munje, a grmljavina parala uši. Do polaznih položaja naših četa vodio nas je mali puteljčak. Čim smo na njih došli, potražili smo, onako po mraku, položaje četa, ali nigdje nikoga. Iz daljine čuo se poneki pucanj, te smo krenuli u pravcu pucnjave, pretpostavivši da se tamo nalaze naše čete. Kretanje je bilo vrlo teško, svaki čas bi se nekome u kamenjaru zaglavila noga. Tako smo napredovali oko jedan sat, ali od naših jedinica, a niti od neprijateljskih ni traga ni glasa.

Pošto smo nastavili put, iznenađa oko nas nastane takva krika i zavijanje, da smo pomislili da nas je napao barem bataljon krvoločnih ustaša. Bacismo se na zemlju i pripremismo oružje. Medutim, to je bio samo čopor čagalja, krvoločnih zvijeri poluotoka Pelješca, koje ovdajšnjem stanovništvu nanose veliku štetu ubijajući im domaće životinje.

Poslije kratkog odmora krenuli smo dalje. Nakon pola sata probijanja kroz gusto žbunje i trnje, izbili smo na jednu čistinu. U daljini od oko stopešest metara primijetili smo neko svjetlo za koje smo ustanovili da dopire kroz otvorena vrata jedne pojače. Opazili smo da u pojači gori vatra oko koje je sjedilo desetak ljudi. Uputismo se pojači uvjereni da su to naši drugovi. Čuvši naše korake, jedan od njih vikne: — Tko ide? — Naš — odgovorismo i pridismo pojači. Pri ulazu u pojaču primjetismo naslonjena na zid dva teška bacača mina. Uđoh prvi u pojaču, a za mnom Vojo. Taman sam htio nešto da kažem, kad me Vojina ruka snažno povuče prema vratima, a zatim čuh u isti mah povik: Partizani! Izletismo iz pojače i bacismo se u zaklon iza jednog zida. Ustaše, koji su za nama izletjeli, dočekali smo rafalom iz strojnica. U isto vrijeme Vojo baci u pojaču bombu, čija snažna eksplozija zatrese pojaču. Iz nje su se sad čuli samo jauci ranjenih ustaša. Još jedna bačena bomba sasvim ih je utišala.

Bilo nam je sada jasno da smo, ko zna kako, prošli kroz naše i ustaške položaje i našli se u ustaškoj pozadini. Pogoditi put kojim smo došli bilo je nemoguće. Odredismo otprilike pravac i krenusmo. Vojo, koji je donekle poznao ustaški način govora, bio je na čelu.

Išli smo tako oko pola sata, a onda se počesmo uspinjati uz jedno brdašće. Kad smo bili blizu vrha, neko snažno povikne: — Stoj! Tko ide? — Ustaška patrola — odgovori Vojo. — Jedan naprijed, ostali stoj — vikne ustaša. Vojo nešto promrši kroz zube i pođe sam k ustaši. Nas dvojica tiho podosmo za njim. Stoj! — povika ponovo ustaša, kad mu se Vojo približio na dva tri koraka. Na traženje ustaše Vojo nagadajući kaže krivu lozinku, na što ustaša odgovori da je to jučerašnja. Nakon kratkog objašnjavanja ustaša nas ipak propusti. Uputismo se prema ustaškom položaju.

— Iz koje ste satnije? — upita netko iz mraka. Nismo odgovorili ništa, već smo produžili put ipitivajući situaciju.

— Što se pravite gluhi? Tko vas je ovamo poslao? — upita netko otraga.

— Evo tko, odgovori Vojo i otvori vatru iz strojnice.

— Ura, naprijed partizani, povikasma otvarajući vatru i pravci što veću galamu da bi zbu nili neprijatelja.

Ustaše su bili potpuno iznenađeni, te nam nije bilo teško probiti se kroz njihove položaje. Medutim, čim su se snašli, otvorili su za nama paklenu vatru. Ali mi smo se brzo našli u drag između naših i ustaških položaja, priligli smo u zemlju i čekali da prestane pucnjava. Medutim ona se još i pojačala, jer su i sa partizanskih položaja otvorili vatru. Tako se nadosmo između dvije vatre, te nam nije preostalo drugo ležati na zemlji i čekati. Kroz to vrijeme privisim drugu uči nogu koja je bila ranjena u butini. Srećom, rana nije bila teška i on se mogao kretati.

Oko dvadesetak minuta trajala je obostrana vatra, a onda se sve stiša. Tada se digosmo i krenusmo prema našim položajima. Da ne bi naš nas otvorili vatru, zvali smo sa dosta udaljenosti naše drugove po imenu. Ispočetka nam nisu vjerovali, te su naredili da jedan bez oružja pristupi k njima. Nakon što sam pošao zaustavili su me na udaljenosti od par koraka. Odmah su me prepoznali, te ja dozvah i ostala dva druga.

— Odakle vi od ustaške strane, čude drugovi.

— Išli smo uspostaviti vezu s vama, pa su usput vratili kod ustaša na večeru, odgovorismo. U. Baranović

Razgovor s predsjednikom Zadružnog saveza Milanom Bijelićem

Unapređenje poljoprivredne proizvodnje ne može se odvajati od socijalističkog preobražaja našeg sela

U razgovoru sa našim dopisnikom, predsjednik Zadružnog saveza drug Milan Bijelić istakao je neke od glavnih ekonomskih i političkih problema koji se pojavljuju na području poljoprivrede i zadrugarstva.

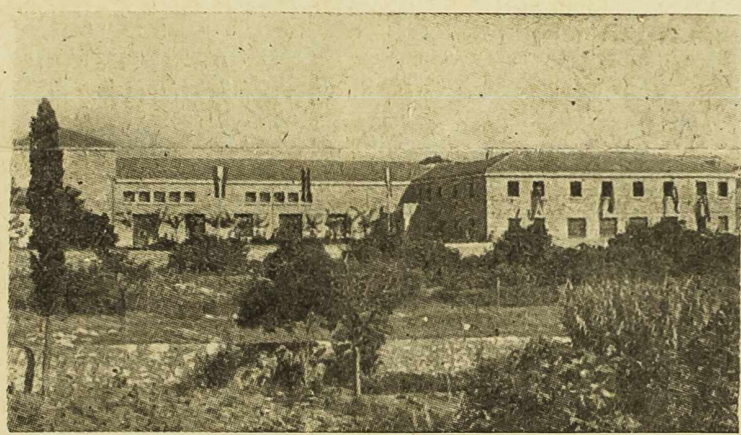
U posljednje vrijeme pitanje unapređenja poljoprivrede i njene socijalističke rekonstrukcije sve više dolazi u prvi plan rada političkih društvenih faktora, a posebno radnika na sektoru zadrugarstva. Taj opći kurs uvjetovan je nastojanjima da se premoste već sada postojeće disproporcije između našeg općeg privrednog i društvenog razvika u oblasti industrije i u drugim oblastima, u odnosu na stanje u poljoprivredi.

Na pitanje, što je i koliko već učinjeno i kako se tumači stav druga Kardelja na Drugom plenumu Glavnog zadružnog saveza, gdje on kaže da se unapređenje poljoprivredne proizvodnje ne može odvajati od socijalističkog preobražaja sela, drug Bijelić je rekao:

— Smatram da je vrlo važno, čak presudno za današnju našu praktično-političku aktivnost ono o čemu je drug Karelj govorio na Drugom plenumu Glavnog saveza. On je tamo istakao pitanja koja se već sada u praksi kod nas provode. Pitanje unapređenja poljoprivrede smatra se nedjeljivim od unošenja u taj proces i socijalističkih društvenih odnosa. To znači, da se mi sada nalazimo u periodu, kada se unaprijeđuje povećanje poljoprivredne proizvodnje i kako se tumači stav druga Kardelja na Drugom plenumu Glavnog zadružnog saveza, gdje on kaže da se unapređenje poljoprivredne proizvodnje ne može odvajati od socijalističkog preobražaja sela, drug Bijelić je rekao:

— Smatram da je vrlo važno, čak presudno za današnju našu praktično-političku aktivnost ono o čemu je drug Karelj govorio na Drugom plenumu Glavnog saveza. On je tamo istakao pitanja koja se već sada u praksi kod nas provode. Pitanje unapređenja poljoprivrede smatra se nedjeljivim od unošenja u taj proces i socijalističkih društvenih odnosa. To znači, da se mi sada nalazimo u periodu, kada se unaprijeđuje povećanje poljoprivredne proizvodnje i kako se tumači stav druga Kardelja na Drugom plenumu Glavnog zadružnog saveza, gdje on kaže da se unapređenje poljoprivredne proizvodnje ne može odvajati od socijalističkog preobražaja sela, drug Bijelić je rekao:

— Smatram da je vrlo važno, čak presudno za današnju našu praktično-političku aktivnost ono o čemu je drug Karelj govorio na Drugom plenumu Glavnog saveza. On je tamo istakao pitanja koja se već sada u praksi kod nas provode. Pitanje unapređenja poljoprivrede smatra se nedjeljivim od unošenja u taj proces i socijalističkih društvenih odnosa. To znači, da se mi sada nalazimo u periodu, kada se unaprijeđuje povećanje poljoprivredne proizvodnje i kako se tumači stav druga Kardelja na Drugom plenumu Glavnog zadružnog saveza, gdje on kaže da se unapređenje poljoprivredne proizvodnje ne može odvajati od socijalističkog preobražaja sela, drug Bijelić je rekao:

Zadrugni dom u Vodicama

razviku sela u pravcu socijalizma, jer o tome ovisi opći prosperitet, bolji i ljepši život na selu.

Prema tome, zaključuje drug Bijelić, postavka druga Kardelja o tome, da nema unapređenja poljoprivredne proizvodnje bez socijalističkog preobražaja sela potpuno je pravilna i izraz je današnjeg našeg života.

Upitan kakovo je stanje poljoprivrednih zadruga na terenu i koliko one danas mogu da utječu na ubrzanje tog procesa, drug Bijelić je odgovorio:

— Stanje kod zadruga je takovo da se može kazati da se godina 1955. mnogo ne razlikuje od onog stanja u prethodnoj godini. No, ipak se uspjelo nešto uraditi na rješavanju unutrašnjeg stanja u zadrugama, prije svega na pitanju dubioza, donekle i manjkova, kao i pitanja sistema rada u financijskom i ekonomskom pogledu. Za kadrove u zadrugama predsjednik Savjeta je istakao, da je kadar nekako ipak našao sebe, ovladao je problemima, koji se pojavljuju u praksi, i kada ne bi bilo negativnih pojava i nesrednosti u smislu upravljanja zadrugom i svega onog što stihija sela i stina robna proizvodnja u formi uprava zadruga unosi

u zadrugu, stanje kadrova bilo bi kudikamo bolje i njihov rad efikasniji. Nije usamljen slučaj: potjava nesigurnosti kod kadra u zadrugama. Mjenjanjem uprava iz ovih ili onih razloga, a ponajčešće neopravdanih mijenjao bi se i kadar i politika u tom pogledu. Naravno, da je sve to zajedno skupo koštalo zadrugu. Takovo shvaćanje nekih uprava i ljudi koji dolaze u upravu u stvari značilo je vraćanje organizacije zadruge promjenom uprave na njeno početno mjesto. A za nas je itekako važno kakav je kadar u zadrugama i to ne samo sa njegove stručne strane nego i moralno-političke. Mi još nemamo stručan kadar, koji bi bio iznad prosjeka jednog naprednijeg poljoprivrednog proizvođača, koji bi poznao ne samo proces proizvodnje u poljoprivredi, prerade i dorade, nego i koji bi suvereno vladao s ekonomskim poznavanjem zakonitosti tržišta i u tome općem sagledavanju stvari, pravilno i sigurno vodio zadrugu.

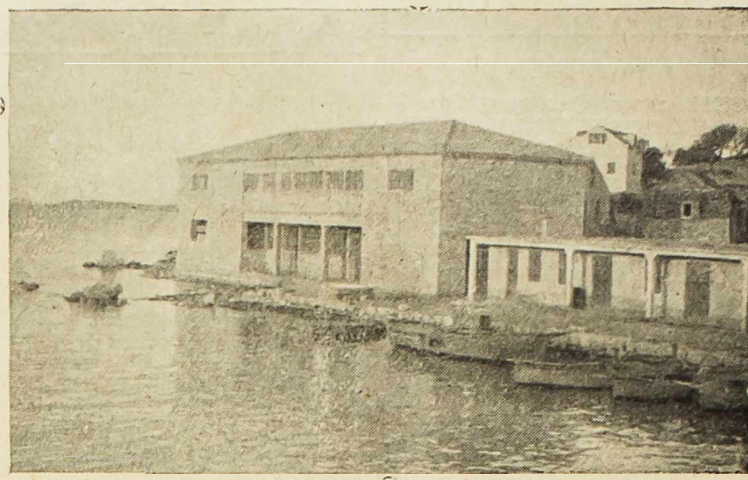
Izlažući svoje misli na ostvarenje primarnog zadatka poljoprivrednih zadruga, na njihovu orijentaciju, na mjenjanje svojine u poljoprivredi, na povećanje prinosa, i na društvenu stranu toga procesa, drug Bijelić je rekao:

— Mi smo dosad nekako malo zbunjeno gledali na male cifre akumulacije u zadrugama. I osjećala se potreba da ona bude veća. Zadruga treba ovo i ono da uradi. No, a sredstva za ostvarenje toga? Ona su nekako išla drugim kanalima. Sada, kada je uključen u zadrugu čitav otok, kada zadrugu obavljaju sav promet sa poljoprivrednim proizvodima i više gro snabdijevanja sela s industrijskom robom i sredstvima potrebnim za

gan zadrugu. U redu. Neka, ali u praktičnom životu može se i zamisliti od koje je to koristi kada se od godine do godine jednom raspravi o stanju u zadrugi. A skupština bi trebala da bude o-naj organ, koji bi davao meritorno mišljenje o proteklom radu i o budućem poslovanju zadruga. Naravno, da je na takovim skupovima bilo to praktično nemoguće. Zato mi idemo na formiranje zadrugnih savjeta. Oni će se sastojati ili iz ogrankata, ako ih zadruga bude imala ili pak od delegata postojećih zaselaka na području zadruga. Takav jedan skup, od dvadeset ili trideset ljudi, koje bi uputili zadrugari iz ogrankata ili zaseoka, svakako lakše će ući u probleme o kojima je riječ, iznaći bolje rješenja i što je najvažnije upotrebiti zajednički jezik. Pri tome mislimo i na neke promjene u upravljanju zadruga uvlačenjem članova kolektiva, ali praksa će tu kazati svoju riječ.

Na kraju drug Bijelić je naglasio, da je pitanje poljoprivrede i zadrugarstva u njoj važno i kompleksno pitanje, koje zahtijeva svakodnevni praktični i teoretski rad, uočavanje novih pojava, analiza stvari, a sve to zahtijeva i sigurne i dobre kadrove, a bez toga će stvar teže ići. Zato ovim pitanjima treba prilaziti na širem planu, za ove stvari zainteresirati sve odgovorne faktore, jer bez toga i ona pitanja koja u stvari sama po sebi nisu problem, pretvaraju se u problem.

Ante Deković

Uljarna u Tribunju

Sastanak Kotarskog komiteta Saveza komunista

(Nastavak sa 1. strane)

ipak se samo na tome ne može ostati. Omladinu je, naime, potrebno jače uključiti u pojedine organe radničkog samoupravljanja i razne komisije da i ona neposrednije radi na rješavanju pitanja iz područja proizvodnosti, organizacije rada, sistematizacije radnih mjesta, higijensko-tehničke zaštite, stručnog obrazovanja mladih radnika, a posebno učenika u privredi i slično. Na tome je potrebno okupljati radničku omladinu, jer je to zapravo životna škola za odgoj radničke klase o kojoj u najvećoj mjeri i zavisi daljnji razvitak ne samo proizvodnih snaga, već i društvenih odnosa.

S obzirom na veoma značajnu ulogu seoske omladine u rješavanju pitanja koja su povezana sa razvijanjem i jačanjem socijalizma u selu, komunisti bi prvenstveno trebali da rade na pronalaženju mogućnosti za šire i svestranije prosvječavanje seoske omladine, osobito ženske. U taj

posao trebao bi da se uključi i Socijalistički savez.

Škole i njihov rad nisu u dovoljnoj mjeri podvrgnute javnoj kontroli Socijalističkog saveza koja je upravo nužna radi gotovo presudne uloge koju naša škola ima u odgoju mladog čovjeka.

U našoj sredini uvriježilo se običaj, da učenici na kraju školske godine poklanjaju darove svojim nastavnicima. Neki čak učenicima daju do znanja kakav bi poklon čeljelji. Tu se često radi o skupocjenim darovima. Kotarski komitet smatra da takva praksa nije nimalo odgojna i da iskrivljuje moralni lik naših učenika. I upravo zbog toga je potrebno da se protiv takvih pojava koje su kod nas propirile široke razmjere, povede najodlučnija borba i to političkim sredstvima.

O tim i sličnim pitanjima diskutirali su Markiša Pokrovac, Slavko Vrančić, Mijo Lemo, Nikola Krička, Mile Pokrovac, Josip Vržina, Paško Periša, Srećko Bašić Josip Žužulj, Antun Krajnović, Draško Jurišić, Ante Tonić i na kraju Stevo Vukadin.

Buna Bukovčana protiv Mlečana

Narodna pjesma ovjekovječila je kotarske uskoke, koji su hrabro branili zemlju od Turaka pod pokroviteljstvom mletačke republike, ostavivši u amanet njihove junacke podvige i uspješna cejovanja po durskoj krajini.

Dovoljno mlečan vješto su iskoristili ratoborne »morjake« u svoj prosvjedi turaka za Dalmaciju i prevlast na Jadranu. No čim je turaka sila popustila, te im »morjaci« nisu bili sada od životnog značenja, nastojali su da uklope dukovačkog i kotarskog seljaka. Poreze Srbije nametani katoliku vjeru, a 1690. godine Mlečani su zaveli novi porez u krajevima osvojenim od Turaka. Samo utjevanje poreza predstavljao je jedan novi neizdrživi teret za narod. Desetani su upadali u sela i uz podršku jeane cete konjanika pljačkali su nared. Buni bukovačkih seljaka prethodila je manja buna Biogradana i Pakoštanaca 1692. godine koja je ugušena. Pripadnici tih općina stavljeni su van zakona. Dva uhvaćena buntovnika javno su u Zadru »živa rasčerečena«. Godine 1702. planula je i buna u Lici protiv nekog zapovjednika — žulumčara.

Prividno mirno stanje u podvelebitskom masivu sačuvalo se do siječnja 1704. godine, kada je pod dojmom bune u Lici bukvala i zamašnjia buna u Bukovici. »Nije trebalo veli B. Desnica — ni dugog iskušanja ni golemog povoda pa da tako raspoloženom narodu prevre žuč i proradi nagon za podnošljivijim životom«.

Narod se najprije pobunio u Zegaru. Pod vodstvom svog glavaru Ilije Nanića, Zegarani dođu u Obrovac i oslobode iz tamnice dva svoja druga i otjeraju svu stoku koju su deseteri sakupili po Bukovici za odštetu knezu Posedarskom i pukovniku Kanajetu. Povodom ovog događaja narodni glavari iz Bukovice i mnogi iz Kotara sastali su se u Biovčinu selu gdje je, kod Petrove crkve, sazvan veliki zbor. Tom prilikom je vođa bune paroh Petar Jagodić-Kuridža u ime naroda sastavio tužbu generalnom dalmatinskom providuru Marinu Zanu.

Kuridža je razaslao pisma i nepobunjenim glavarima Kotara, te je čitavi narod pristao uz pokret Bukovčana. Osim toga, on je pozvao glavare Kninske, Skradinske, Drniske i Sibenske krajine da se pridruže pokretu, a u protivnom zaprijetio im je strašnom osvetom. Međutim, odaziva nije bilo radi protivnog upliva fratara. U vrijeme bune generalni providur nalazio se u Splitu pa se nije usudio vratiti u Zadar.

Pobunjenici su mahom uništavali desetare i ljude koji nisu prilazili pokretu. Ni njihovu imovinu nisu pokretjeli. Iščući da pobunjenici nisu imali dovoljno sredstava, udaren je namet za potrebe borbe pa je tako sakupljen iznos od 1500 reala.

... Na prvi glas o bukovačkim neredima, Zane je iz Splita zapovjedio svom zamjeniku, zadržskom kapetanu, da pod prijetnjom najstrožijih kazni pozove narod da odustane od nasilja i da svoje tegobe mirno izloži vlasti. Na taj je poziv 7000 oružanih buntovnika pod vodstvom sedamdeseterice glavaru palo pod Zadar i pozvalo kotarskog pukovnika kneza Posedarskog i serdare Radaševića, Smiljanca i Spingarola da izidu na razgovor u Crno. Kao najraspaljenije vođe pobunjenog naroda, Zanov izvještaj senatu, pored već spomenutih Kuridže i Nanića, ističe još Matiju Zabetića, brata jednog od justificiranih radi vranskog događaja (pobuna Biogradana i Pakoštanaca), glavaru Miljanca iz Kruševa, Tomu Koroliju iz Ivoševa, Cvjetana Cvjetinjanina iz Veljana, Radovana Korđu iz Dervrsaka i Novaka Vujiću iz Ervenjaka. Na njihov poziv izašao je iz grada Posedarski sa svom trojicom serdara i sa kapetanovim kančelirum i njemu su glavari Nanić i Zabetić vrlo smjelim izrazima tačku po tačku izložili sve narodne tegobe. Kod svake iznesene pritužbe glavari su se obračali buntovničkoj masi, koja im je grajom izražavala svoje odobravanje. Posedarski je savjetovao buntovnike da izaberu nekoliko staraca, koji će na lijep način iznijeti pred providura narodne želje, ali su oni odgovorili da narod ima svoja tri serdara i da je zagovaranje narodne stvari njihova dužnost, pa nek serdari idu k providuru, jer ih inače narod ne će priznavati za svoje zapovjednike. Odmah potom serdarima je predana molba na providuru, koju je sastavio Kuridža i narod se razišao, prijetjeći da će znati što da radi, ako mu se ne bi udovoljilo željama...«

Serdari su žalbu odnijeli providuru, ali su se vratili samo s porukom da se narod umiri. Zatim je došlo do pregovora između zadarskog kapetana sa serdarima i Kuridže s ostalim pobunjenim glavarima. Pregovori nisu dali nikakve rezultate. Zadarski kapetan je prijetio i vrijeđao pobunjenike na što je Kuridža teškim riječima reagirao. Istovremeno je providur Zane naredio da se vojska iz drugih vojnih postaja sakupi u Skradinu. Taj čin, međutim, nije nimalo uplašio prokušane ratnike.

Videći da borbom ne mogu postići cilj, Mlečani su pribjegli jednostavnijim i lakšim sredstvima. Oni su pojedinačno pozivali u Split, koji je podalje od buntovničkog kraja, pobunjeničke glavare te su ih uspjeli nagovoriti da odustanu od borbe i da mirnim putem traže »duždevu milost«. Do kraja su uporni ostali jedino glavare vođe bune pop Kuridža, Ilija Nanić, glavaru Zegara i Matija Zabetić, glavaru Biograda, koji su se sklonili u Liku. Providurovim javnim proglasom u listopadu 1704. godine bili su pozvani, da se u roku od dva mjeseca predaju vlastima. Kad to nisu učinili, vođe pobune su osuđeni na smrt vješanjem odnosno na doživotno izgnanstvo iz svih republičkih posjeda. Raspisana je i ucjena na njihove glave od 3000 lira. Sva njihova imovina je konfiscirana, a domovi spaljeni i razoreni.

Jednom prilikom Kuridži je izdana dozvola za slobodan boravak u Dalmaciji. Međutim, 1708. godine odred mletačkih konjanika upadne u selo, pograbe Kuridžu i odvedu ga u Kninsku tvrđavu. Potom je galijom prebačen u Mletke, gdje je u najtežim tamnicama izdržao preko 40 godina, a nakon toga je bio pušten. Kao potpuno oronulom starcu od osamdeset godina nisu mu dozvolili da dođe u svoju Bukovicu, već je umro u Zadru 9. travnja 1749. godine. Njegovi drugovi Nanić i Zabetić pomilovani su za vrijeme novog rata s Turcima.

Bukovačko-kotarska buna je izazivalo socijalnog karaktera uvjetovana bijedom seljaštva. I ona je jedan od primjera naše teške borbe kroz historiju — za život dostojan čovjeka.

Dušan Strbac

Obalna plovidba »Sibenik«

raspisuje

natječaj

za slijedeća radna mjesta i to:

1. ZA JEDNOG MEHANIČAR A-MOTORISTU
2. ZA JEDNOG BRODSKOG ELEKTRICARA.

Kandidati treba da ispunjavaju slijedeće uvjete i to:

- Ad. 1. Da ima položeni stručni ispit i najmanje 3 god. prakse na brodskim motorima.
- Ad. 2. Da ima položeni ispit i najmanje 3 g. prakse na brodskim elektro-instalacijama.

Reflektanti za gornja mjesta neka se jave u sekretarijat Obalno plovidbe »Sibenik« u Sibeniku.

RADNOM NARODU ŠIBENSKOG KOTARA

čestitaju

DAN USTANKA NARODA HRVATSKE

27. SRPNJA

KOTARSKI ODBOR SSRN
KOTARSKI KOMITET SKH
KOTARSKI KOMITET NOH

Šibenik kroz tjedan

KINEMATOGRAFI

TESLA: premijera američkog filma - ROBIN HOOD AUSTRALIJE — Dodatak: Filmske novosti br. 29. (do 27. VII.)
Premijera američkog filma — TARZAN I NJEGOVA DRUGARICA — Dodatak: Filmske novosti br. 30. (28. VII. do 1. VIII.)
SLOBODA: radi preuređenja zatvoreno.

DEŽURNE LJEKARNE

Do 28. VII. — II narodna ljekarna — Ulica bratstva i jedinstva.
OD 28. VII. do 1. VIII. — I narodna ljekarna — Ulica Božidara Petranovića.

IZ MATIČNOG UREDA

ROBENI

Zvonka, kći Kresimira Santini i Albine Bungur; Živko, sin Joka i Ljubice Kodru; Damir, sin Aleksandra i Darinke Grubić; Jadranka, kći Janje Topić; Ivo, sin Miroslava i Olge Kovačević; Ante, sin Petra i Slavke Gabrić; Zoran, sin Rade i Ane Petković; Josko, sin Frane i Anke Stojić; Snježana, kći Vitomira i Ane Jakovčević; Petar, sin Svetina i Zorke Knežević; Radojka, kći Jerka i Nede Gačina; Ljubica, kći Luke i Kate Arambašić; Vinko, sin Jere i Blaženke Matošić; Vesna, kći Jere i Blaženke Matošić; Ingrid, kći Ivana i Nevenke Berović; Branko, sin Jose i Suzane Kulaš; Petar, sin Ante i Zosje Tesker; Danka, kći Ante i Ane Erak.

VJENČANI

Potočki Alojz, zidar — Milica Ljubica, radnica; Pačić Dume, radnik — Škugor Janja, domaćica; Belamarić Ante, elektromehaničar — Juras Milena, službenik; Mijat Ivan, zemljoradnik — Vlahov Nikola, domaćica i Cvitan Nikola, službenik — Vlahov Tihomira, domaćica.

UMRLI

Gojanović Spiro pok. Petra, 72 god.; Matković Ivanica rod. Matkale, stara 95 god.; Postulović Josko pok. Filipa, star 44 god.; Beban Čirijak pok. Mate, star 73 god.; Branića Tome pok. Ante, star 69 god.; Martinović Lučka pok. Mate, star 64 god.; Čaleta Tonka rod. Gačara, stara 79 godina.

MALI OGLASNIK

MIJENJAM DVO SOBNI KOMFORTNI STAN (u jednoj sobi - suštanar) u Zagrebu za odgovarajuću u Šibeniku. Upitati na adresu: Ulica Paška Trlaja 2 svakog dana od 14—19 sati.

KOD ODJELA ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE (sudska zgrada) pohranjeni su izgubljeni predmeti i to: jedan muški ručni sat naden na Martinšku 15. o. m. j. i jedan metar ženske tkanine naden na Šibenskoj tržnici. Vlasnici izgubljenih predmeta mogu iste predignuti u naznačenoj ustanovi.

PRIGODOM ODLASKA SA KUPALIŠTA JADRIJA izgubljen je jedan ženski crveni džemper, potpuno nov. Moli se poštenu nalaznik da ga uz nagradu preda u prodavaonici novina Slavka Bumber — Poljana maršala Tita — Šibenik.

PRODAJE SE KUĆA u Ulici Nikole Tesle. Jedan stan odmah useljiv. Za informacije obratite se na poduzeće »Stampa«.

SVJETSKI KONGRES RADNIKA ESPERANTISTA

Od 24. do 30. o. m. j. održat će se u Beogradu XXIX. kongres Svjetske organizacije radnika esperantista, kojem će kako se predviđa sudjelovati delegati i gosti iz oko 25 zemalja. Osim radnog dijela kongresa, koji će se odvijati po pojedinim grupama, predviđene su i kulturne priredbe na esperantu, nekoliko izleta i sastanaka djece — esperantista. Direkcija državnih željeznica odobrila je za učenicke kongresa 50% popusta na željeznicama. Pokrovitelj kongresa je predsjednik Saveza sindikata Jugoslavije drug R. P. DVD-u.

KINOPODUZEĆE - ŠIBENIK

Svojim posjetiocima i radnim ljudima

Šibenika

čestita

Dan ustanka naroda Hrvatske

gradska kronika

Što je pokazala anketa o trgovačkoj mreži

Pristupiti osamostalejnju radnji

Anketa koju je nedavno organizirala Trgovinska komora za kotar Šibenik na području mreže Šibenika, Knina i Drniša dala je niz interesantnih rezultata. Pored ostalog, cilj ankete bio je da ustanovi da li bi postojeće trgovačke radnje mogle samostalno djelovati, kao što je to slučaj u mnogim gradovima na području Republike.

Pregledom anketnih listića moglo se utvrditi da su primjedbe na poslovanje trgovačke mreže sasvim umjersne i točne. Gotovo u svim mjestima, gdje je anketa organizirana bilo je primjedbi na sadašnji asortiman robe u pojedinim trgovačkim radnjama. Pritom se ustanovilo da je on nedovoljan, naime, da nedostaje više vrsta raznih artikala, a posebno industrijskih. Da bi se on poboljšao,

bez sumnje je potrebno povećanje kredita obrtnih sredstava i kako doznajemo u tom pravcu poduzete su odgovarajuće mjere. Nadalje je ustanovljeno, da nedostaju investicije u cilju boljeg higijenskog i estetskog izgleda pojedinih radnji, kao i to da bi industrija trebala više pažnje posvetiti kvalitetu robe i izradi artikala po veličinama. Primjedbe na kvalitet uglavnom se odnose na tkanine. Što se tiče prehrambenih artikala uočeno je, da nedostaje suhomesnate robe, zatim fileta i sardina. Anketa je također pokazala da bi u najskorije vrijeme trebalo prići osamostalivanju trgovačkih radnji, dakako uz postojanje jednog veletrgovačkog poduzeća. Takvom reorganizacijom sigurno je da bi trgovačke radnje daleko bolje poslovale. Tipičan primjer

za to može poslužiti trgovačka mreža u Drnišu, gdje je prije nekoliko godina formirano pet samostalnih radnji. One su se u svom višegodišnjem poslovanju odlično afirmirale vis-a-vis potrošača. U priličnoj mjeri poboljšana je asortiman (roba se nabavlja prema zahtjevima potrošača), a i higijenski i estetski izgled tih radnji je na visini. Slična je situacija i na području kninske trgovačke mreže.

Provođenje ankete nesumnjivo se pokazalo korisnim i ono će se povoljno odraziti na daljnji rad trgovačke mreže u tim mjestima. (J.)

Gradani pišu

Rješenje treba naći!

Razumijem poteškoće s kojima se bore naše prosvjetne vlasti u vezi s školskim prostorom, koji je nedovoljan s obzirom na potrebe u našem gradu. Ali, usprkos toga, teško mi je zamisliti razlog koji bi opravdao činjenicu da jedna škola stalno radi popodne, odnosno da je 500 djece osuđeno da godinama idu u školu samo popodne, kao što je to slučaj s učenicima koji pohađaju II. osmogodišnju školu.

Ne odbacujući elemente koji govore u prilog kvalitetnijeg rada ujutro (djeca su svježija te bolje mogu da koncentriraju svoju pažnju na nastavu, zatim odmor, nastavnika koja utječe na kvalitet njegovog rada i prema tome i bolje rezultate i t. d.), mene kao roditelja najviše pogadaju odgojne posljedice ovakvog, mislim, nenormalnog rada škole. Naime, htio bih da i ja ima nekog utjecaja na odgoj mog djeteta, kao i na kontrolu njegovog rada. Ali to mi nije moguće, jer svoje dijete jedva vidim. U isti čas kad svršim svoje radno vrijeme, započne u školi nastava. Dijete dođe iz škole navečer i, ako se tada nađem kući, imam priliku da ga vidim. Inače, najčešće mogu da ga vidim jedino kad spava. I ovako već nekoliko godina. Koliko djetetu bez kontrole roditelja može biti prepušteno odgoju ulice, mislim da je i suviše govoriti.

Kad bi ovo bio samo moj slučaj, na bi bilo vrijedno o njemu govoriti, ali ovo je slučaj više stotina djece, odnosno roditelja. Koliko mi je poznato, u drugim mjestima u zgradama u kojima je smješteno više škola nastava se vrši naizmjenično, jednu sedmicu unutra drugu popodne. Ne tvrdim da je i naš slučaj moguće na ovaj način riješiti, ali rješenje treba i mora se naći, jer svi djeca imaju pravo na jednake odgojne uslove. **Rođitelj**

ČUDNO TRGOVANJE

3. srpnja 1956. došao sam u mesarnicu Marićka Baice i pritom zatražio 1/4 kg janjeće jetrice. Vlasnik mi je izvagao malo jetre sa privagom sluzene. Odbio sam da uzmem bilo kakve privage kao dodatka i zaželio sam samo jetrice. Ali mesar je uporno stajao na stanovištu da ne može da prodaju samo jetricu. Kad sam i to odbio on mi je uskratilo da proda samo jetru.

To je zaista čudno trgovanje u našem gradu, da građani po nekakvu cijenu ne mogu dobiti željenu robu, iako je ima na prodaji! I. S.

KINESKI CIRKUS gostovat će u Šibeniku

Za vrijeme svog boravka u Jugoslaviji Kineski cirkus iz Pekinga gostovat će i u Šibeniku, gdje će na ljetnoj pozornici održati jednu priredbu.

Kineski cirkus je najpoznatiji cirkus na svijetu, sastavljen je dio kineske kulture, kao i kineska literatura, slikarstvo, mitsko pjesništvo, narodno predanje i t. d. U Evropi se obično cirkus kvalificira kao nešto što zaostaje iza visokih kulturnih manifestacija. Sa kineskim cirkusom to nije slučaj, jer je on potpuno ravnopravna kulturna manifestacija svim ostalim kulturnim vidovima i djelatnostima kineskog života. Ansambel kineskog cirkusa koji dolazi u Jugoslaviju nastupio je prije i poslije rata po svim kulturnim zemljama i dobio najveća i najslavnija priznanja. U sastavu cirkusa su 50 akrobata i madičičara.

GOSTOVANJE LIMENE GLAZBE DVD IZ OSIJEKA

Na svojoj turneji po Jugoslaviji doputovala je krajem prošlog tjedna u Šibenik limena glazba DVD iz Osijeka. Mladi glazbari su za vrijeme trodnevnog boravka u našem gradu priredili koncert na tvrđavi Šubićevac, zatim na Ražinama i kupalištu Jadriji. Oni su na svim tim koncertima našli na tople simpatije šibenske publike, koja ih je nagradila aplauzom.

NARODNI ODBOR OPĆINE ŠIBENIK

raspisuje

natječaj

ZA DIREKTORA TVORNIČE LAKIH METALA »BORIS KIDRIČ« ŠIBENIK

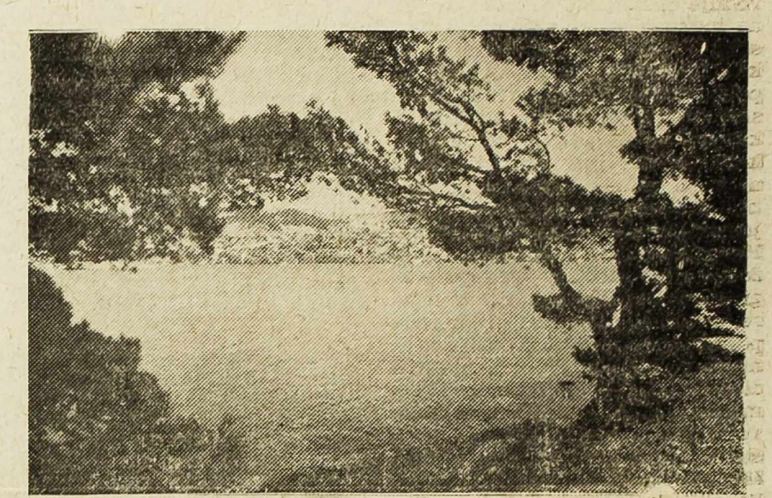
UVJETI: Inženjer metalurg ili svršeni ekonomista s najmanje 8 godina prakse, srednja ili nepotpuna srednja stručna sprema s najmanje 15 godina prakse i dugogodišnji rad na rukovodećim mjestima. Plaća po tarifnom pravilniku. Nastup službe odmah. Kandidati trebaju uz molbu podnijeti i opširnu stručnu i ličnu biografiju. Rok dostave molbi je 13. kolovoza 1956. godine, na Odjel za privredu Narodnog odbora općine Šibenik.

Problemi turizma U ŠIBENIKU

Shvatljivo je što još uvijek postoje krupni neriješeni problemi turizma u Šibeniku i okolici, ali bi ipak bilo potrebno da se razmotre mogućnosti njihovog djelomičnog rješavanja na svrsuhodan, a ne mnogo skup način. Ovim prilikom želim samo dati poticaj za proučavanje mogućnosti, koje su neriješene, a od velikog su interesa za turiste, pogotovo zato što ne zahtijevaju naročito velike investicije. Prije svega treba da se ponovi općepriзнato iskustvo, da se na svaki trošak za unapređenje turizma i turističkog ugostiteljstva ne smije gledati uskogrudno, jer su dalekosežne i raznovrsne koristi od turizma, ma da se u neposrednom poslovnom odnosu, kakve ćemo primjere u nastavku iznijeti, ne izražava veća ili uopće primjetna direktna rentabilnost. Nadalje, u pravo sitni zahtjevi turiste moraju se udovoljavati, jer je to financijski moguće, a s gledišta pruženih mogućnosti konkurentnih turističkih mjesta nesumnjivo opravdano. Nedavno je raspisan i natječaj za kreditiranje investicija za unapređenje trgovine, ugostiteljstva i turizma iz Općeg investicionog fonda, što je također povoljno za rješenje nekih manjih problema. Navest ćemo nekoliko primjera, kojima bi se trebala uputiti veća pažnja i razmotriti mogućnosti, kako da se na najjednostavniji i najjeftiniji način riješe u što skorijoj budućnosti.

Na kupalištu bi se morale sagraditi garderobe za pohranu stvari kupaca, koji ne mogu iznajmiti zasebne kabine. Time bi se povećala sigurnost smještaja stvari posjetilaca, te bi se jedan dio sadašnjih kabina za prolazne kupce oslobodio za iznajmljivanje kuhinja na principu samoposluživanja. Jednolično i jednostavno kuhinje na principu samoposluživanja, malena prodavaonica kruha i poljoprivrednih proizvoda, te serija t. zv. momarskih kre-

veta u što jednostavnijim kabinama za noćenje gostiju, koji ne mogu iznajmiti kabine za čitavu sezonu. Kod ovakve ili slične organizacije smještaja kupaca povećao bi se i njihov broj, a time i promet kupališne restoracije. Na kupalištu trebalo bi da se omogućiti iznajmljivanje čamaca, mreža za ljuljanje, ležaljki za sunčanje, pribora za igranje tenisa, odbojke i t. d. Sportska igrališta mogla bi se s malim sredstvima dovršiti. Na moru bi se moglo sagraditi sprave za razonodu prilikom samog kupanja, kao na primjer, skakaonica, sklizaljka, ljuljka i t. d., ali koje bi bile nastavak postojećih drvenih mostova, odnosno, da se do njih može doći i bez plivanja.

Poseban je problem propagande, koji u našem turizmu općenito ne odgovara mogućnostima i potrebama, a o čemu ovom prilikom ne možemo govoriti. Već samo letimičan pogled na probleme zadovoljenja »sitnih«, ali za turiste važnih problema, a još više važnih i za samo stanovništvo grada, ukazuje na potrebu, da se problematika turizma u ovom mjestu svestrano razmotri, te razradi perspektivni program etapnog rješavanja svih problema, od krupnih i sitnih investicija do načelnih rješenja organizacije turizma i ugostiteljstva.

Vojslav Pelajić, Osijek, Istarska 18

POLJOPRIVREDNA STANICA ŠIBENIK

RASPISUJE

natječaj

Za popunjene slijedećih radnih mjesta:
1. inženjera agronomije, s položenim stručnim ispitom, za mjesto referenta za ratarstvo.
2. inženjera agronomije, s položenim stručnim ispitom, na mjesto referenta za zaštitu bilja.
Plaća po Uredbi, a dopunska po pravilniku stanice. Pismene ponude sa podacima o stručnoj spremi i dosadašnjem zaposlenju dostaviti Poljoprivrednoj stanici do 10. VIII. 1956. godine.

Kotarski zavod za socijalno osiguranje Šibenik

Svim radnim kolektivima i narodu Šibenskog kotara

čestita

27. srpnja - praznik naroda Hrvatske

Iz sportskog života zanimljivosti - pouka - zabava

Veslači „Krke“ večeras putuju na Bled

„Krkaši“ se nadaju dobrom plasmanu

Veslači »Krke« večeras putuju na Bled, gdje će 5. kolovoza sudjelovati na ovogodišnjem državnom veslačkom prvenstvu. »Krka« će nastupiti u dvojcu i četvercu bez kormilara i osmercu za seniore.

U okviru priprema, za državni i evropski veslački šampionat veslači »Krke« sudjelovali su na trima regatama na kojima su izvojevali nekoliko vrijednih pobjeda. Na prvomajskoj regati u Splitu osmerac je osvojio 2., a dvojac bez kormilara 1. mjesto.

«ŠIBENIK» — «HAJDUK»

U srijedu 1. kolovoza u III. kolu Jugoslavenskog čupa sastaju se »Hajduk« i »Šibenik«. Susret će se odigrati na stadionu »Rade Končar« s početkom u 17 sati. Za utakmicu protiv »Hajduka«, koji će nastupiti u kompletnom sastavu, vlada u Šibeniku velik interes.

Na otvorenom prvenstvu Beograda, na kojem su učestvovali najjači klubovi u zemlji, »Krka« je zauzela prva mjesto u osmercu i dvojcu, a 2. u četvercu bez kormilara, dok je na prvenstvu Hrvatske u Vukovaru u tri nastupa zabilježila tri pobjede.

Uslijed nestalih vremenskih prilika pripreme veslača nisu se redovito odvijale. No ipak beogradska i vukovarska regata pokazale su, da se »Krkaši« nalaze u odličnoj formi. Oni su imali prilike da na tim regatama omjere snage s onim ekipama koje pretendiraju na uspjeh na državnom veslačkom prvenstvu. Prema sadašnjim rezultatima opasni takmac »Krkici« bit će »Mornarev« četverac bez kormilara, koji se nalazi u izvanrednoj formi. Također se smatra da će osmerac »Krke« imati jakog protivnika u splitskom »Gusaru«, koji već nekoliko mjeseci provodi sistematski trening. Po svemu izgleda,

glavna borba za prvo mjesto u osmercu vodit će se između »Krkice«, »Gusara« i »Mornara«. Treći čamac »Krke« dvojac bez kormilara imat će jake konkurente u zagrebačkoj »Mladosti« i »Crvenoj zvezdi« iz Beograda. Iako su protivnici dobro poznati, s izuzetkom splitskog »Gusara«, koji na posljednjim regatama nije nastupao, veslači »Krke« vjeruju da će na Bledu postići dobar plasman i tako opravdati nade koje u njih gaje njihovi brojni prijatelji i simpatizeri. Nadamo se da će oni časno zastupati boje svog kluba i grada i zato s nestrpljenjem očekujemo rezultate s Bleda.

Na put polazi 16 veslača zajedno sa predsjednikom »Krke« Ivišom Baranovićem i trenerom Linardom Bujasom. Oni će putovati brodom do Rijeke, odakle će odmah prosljediti za Bled, gdje će do početka takmičenja održati nekoliko kondicionih treninga. (J.)

JUGOSLAVENSKI CUP

„ŠIBENIK“ — „SPLIT“ 2:1 (1:1)

U II. kolu završnog republičkog natjecanja za Jugoslavenski čup sastali su se članovi I. zone »Šibenik« i »Split«. Pobjedio je »Šibenik« sa 2:1 (1:1). Susret je odigran na stadionu »Rade Končar« pred oko 800 gledalaca. Strijelci: Dumanić u 14. minuti za »Split«, a Granić (autogol), u 29. i Skugor u 47. minuti za »Šibenik«. Sudac Kapusta iz Zagreba vodio je susret sa griješcima.

»Šibenik«: Aras, Zorić, Tambača, Supe, Jelenković, Zivković, Marenić, Bego, Skugor, Stošić, Friganović.

»Split«: Vidović, Granić, Boban, Duplančić, Sizgoreo, Baranović, Borović, Kuzmić, Gulin, Ivić, Dumanić.

Splićani su bili terenski nadmoćniji, ali zato prilično neefikasni pred golom. »Šibenik« je zaslužio pobjedu, mada su gosti mogli postići povoljniji rezultat. Obje momčadi imale su prilike da postignu zgoditke, no uslijed neefikasnosti propale su mnoge zrele šanse. To posebno vrijedi za

momčad »Splita«, koja je predvela veoma dopadljiv nogomet, ali im zato nedostaje završni udarac na vrata. Domaći su igrali kao cjelina napadno slabo, kao rijetko kad dosad. Utakmica je inače od početka do kraja protekla u živom tempu. Obilovala je nizom uzbudljivih akcija pred obim vratima.

Prvih 25 minuta Splićani su imali inicijativu u rukama i u tom razdoblju preko Dumanića povelili sa 1:0. Posljednjih 20 minuta igre pripada domaćima koji su se uspjeli srediti i u tom dijelu su izveli nekoliko opasnih prodora. Nakon jedne takve akcije postignuto je izjednačenje.

Odmah u početku II. poluvremena domaći su izveli opasan prodor nakon čega je Skugor jednim ostrim udarcem pogodio mrežu, dovевši svoju momčad u vodstvo. Od tada pa do kraja gosti su imali laganu premoć, ali uslijed čvrste obrane domaćih nisu uspjeli promijeniti rezultat.

Najbolje pojedince imali su gosti u Bobanu, Duplančiću i Dumaniću, dok su se kod domaćih dobru igrom istakli Tambača, Supe i Skugor. (J.)

»ŠIBENIK« U PETAK GOSTUJE U KAŠTEL SUČURCU

U petak, na Dan ustanka naroda Hrvatske nogometna momčad »Šibenika« odigrat će u Kaštel Sučurcu prijateljski susret sa tadašnjim »Jadransom«, novim članom I. zone lige. Uzvratni susret održat će se u Šibeniku u nedjelju 29. o. mj.

»ŠIBENSKI LIST« organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik Uređuje redakcijski kolegij Glavni i odgovorni urednik Nikola Bego

Uredništvo: Šibenik — Ulica Jelke Bučić 5 - Tel. br. 5-62 Tekući račun: Narodna banka Šibenik broj 531-T-292 Rukopisi se ne vraćaju Pretplata za tri mjeseca 120, za pola godine 240, a jednu godinu 480 dinara Tisak: »Štampa« Šibenik

Nagli razvoj televizije

Danas televizija postoji u 58 zemalja na svijetu. Po broju prijemnika na prvom mjestu su USA sa 35 milijuna, zatim Velika Britanija sa 4 milijuna, pa Kanada sa jednim milijunom prijemnika. Četvrti, budući, televizijski milijunaš bit će Sovjetski savez, bude li do kraja ove godine ispunio predviđeni plan proizvodnje od 760.000 prijemnika. Francuska ih ima 200.000, što je prilično malo, ako se uzme u obzir da u Velikoj Britaniji ima oko 100.000 novih aparata mjesečno, a u Italiji, koja do prije dvije godine uopće nije imala televizije, proizvedeno je u te dvije godine 130.000 prijemnika, ipak je Francuska, s više od četrdeset sati televizijskog programa tjedno i kvalitetom tih programa na prvom mjestu u Evropi.

Primanje televizijskih programa je bilo u početku moguće samo na male udaljenosti od odašiljača, ali je izgradnjom relesnih stanica ostvareno prenošenje na veće udaljenosti, pa i preko granica pojedinih zemalja. 1954. godine, za prijenos međunarodnog nogometnog prvenstva u Švicarskoj, prvput su se u nekim zemljama počele relesne stanice. Prijenos je uspio i otada su te zemlje: Zapadna Njemačka, Belgija, Danska, Francuska, Italija, Nizozemska, Velika Britanija i Švicarska povezane u jednu televizijsku mrežu pod imenom Eurovizija.

I u Americi je televizija danas prešla granice pojedinih zemalja. Emisije USA često se prenose u

Kanadu, a američki se programi »izvoze« u Evropu i Latinsku Ameriku, pa i u Japan, koji je na polju televizije najrazvijenija azijska zemlja.

Mnogo ima projekata za direktnu televizijsku vezu između Evrope i Amerike. A direktor televizije BBC-a izjavio je da teoretski nema nikakvih zapreka da se za Olimpijadu 1956. koja će se održati u Australiji, Eurovizija poveže s Australijom.

U Istočnoj Evropi ostvaruje se relesna televizijska mreža između Sovjetskog saveza, Varšave, Istočnog Berlina, Praga, Budimpešte i Sofije. Istočna Njemačka ima četiri odašiljača, a Čehoslovačka televizija dobit će još u toku ove godine svoj drugi odašiljač — u Moravskoj Ostravi, dok je planiran još jedan — u Bratislavi. Sovjetski savez ima velike odašiljače u Moskvi, Lenjingradu i Kijevu, manje u Gorkom, Harkovu, Odesi, Staljingradu, Sverdlovsku i Tomsku, a u izgradnji su odašiljači u Baku-u, Minsku, Murmansku i Rigi.

U Evropi se broj televizijskih odašiljača u toku posljednjih dviju godina popeo od 25 na 76, a u USA od 125 na 413.

Organizacija televizije nije u svim zemljama jednaka. U USA federalno uređenje i ekonomski sistem zasnovan na principu konkurencije uvjetuju da se stotine njezinih televizijskih stanica razlikuju i u orijentaciji programa i u načinu finansiranja, a vlasnici televizijskih prijemnika u mnogim gradovima Amerike mogu da

biraju između nekoliko lokalnih programa. New York ih ima sedam. Vlasnik televizijskog prijemnika u Americi nema nikakvih obaveza, nikome ništa ne plaća, jer je televizija u službi trgovine i prvenstveno reklamna ustanova. Ipak i tamo postoji tendencija za ozbiljnijim programima, a i nastojanje da se od »potrošača« ubere neki prihod, bar za male emisije. Način plaćanja za gledanje televizijskog programa u kućama nije još uveden, ali se pokušava ovo: slika na televiziji, kom ekranu mutna je sve dole, dok u automat koji je pričvršćen o aparat ne bude ubačen novac!

U Americi se mnogo i živo diskutira o sistemu plaćanja koji bi američku televiziju mogao osloboditi tiranije reklamnih programa i omogućiti emitiranje opera, drama, novih filmova. Financijski efekt takvog sistema plaćanja bio bi velik. Računa sa da bi se nov, dobro reklamirani film emitiran preko televizije, isplatio za jedan jedini dan kad bi se naplaćivao samo jedan dolar na svaki aparat koji ga prima. Besplatno televizijsko emitiranje dobrih umjetničkih filmova u Americi je sasvim nemoguće, jer nema tko da to finansira. Osim toga oni koji bi kod kuće mogli besplatno gledati umjetničke filmove, sigurno više ne bi odlazili u kinodvorane i plaćali ulaznice, pa se film ne bi isplatio! Zasad, od tolikog broja odašiljača u USA, svega 14 imaju odgojni program.

Jaroslav Hašek

NOVELA

POŠTENI NALAZNIK

Karakteristika je ljudi da nadene tuđe stvari nerado vraćaju. Čovjeku nađena stvar jednostavno priraste za srce, pa se ne može od nje odvojiti. A s druge strane, ljudi imaju svojstvo da često ponešto izgube.

Isto tako kao što gubi danas, čovjek je gubio svoje stvari i u ono doba, kad još nije bilo novina i kad je živio u poluzivotinjskom stanju. Prehistorijski lovac gubio je svoju kamenu sjekiru i druge predmete, koji su nađeni tek poslije više hiljada godina da bi dospjeli u muzeje i razne privatne zbirke.

Razvitak kulture stvorio je potrebu da se regularni pravni odnos između građanina koji je nešto našao i građanina koji je nešto izgubio. I tako je nastao zakon o takozvanom »utajivanju nadenih stvari«. Ipak, da se to ublaži, stvorena je vremenom odredba o nagradi čestitom nalazniku. Poštenje se nagraduje sa 20% nađene svote ili vrijednosti nadenog i pošteno predanog predmeta.

Ja sam prije rata doživio slučaj da se činovnici — možda iz neznanja — nisu držali propisa u pogledu nagrade poštenom nalazniku. Jedne noći, šetajući Pragom, našao sam novac od 10 helera. Požurio sam odmah u upravu policije da nađeni novac predam služujućem činovniku. Zahtijevao sam da moje ime izade u novinama i da mi se isplati nagrada u iznosu 1 helera.

Policijski inspektor se izderao na mene, tobože da me on već pozna, i dodao još samo dvije riječi: »Iza rešetke«. A ujutru su me odveli nekom gospođinu na prvi kat. Tu sam saslušan. Osuđen sam na kaznu od pet kruna, a ako ne platim, onda dva dana zatvora. Da bih izveo od države korist, prihvatio sam ove posljednje, pa su me tako dva dana hranili u sobi broj četiri. Ipak sam se u sebi kleo da nikad više, ako opet što nađem, ne ću vraćati. Nažalost, ništa više nisam našao, izuzev napuštenog novorođenčeta u vezi neke kuće, kamo sam navratio da svežem uzicu na cipelama. Razumije se da sam taj nalaz — ostavio.

Ana Buklova, poslužiteljica iz Strešovice, rano ujutro, oko pet sati, išla je prema Kraljevskim Vinogradima, gdje je posluživala kod jedne obitelji, i gdje je baš toga dana morala prati rublje. Kad je kod samostana prelazila prugu, zapela je nogom za neki predmet. Nehotice je pogledala i prirodnom oštroumljem shvatila da se radi o

kožnatoj torbi. Otvorila je i opazila razne papire čiji sadržaj nije razumjela. Po prirodni dobra i poštena, odmah se uputila u policijsku upravu da bi nalaz predala služujućem činovniku. Kad je ovaj otvorio lisičicu, probljedio je i drhtavim glasom rekao Ani Buklovoj:

— Čestitam vam. Našli ste sedam milijuna osam stotina devadeset i šest tisuća kruna u čeku, koji se može naplatiti kod češke banke.

Ana Buklova tupo i nerazumijevasjući pogledala je u policijskog činovnika i ponovila za njim:

— Sedam milijuna osam stotina devadeset i šest hiljada kruna.

— Da — rekao je ozbiljno policijski službenik — tu je 7.896.000 kruna. Sjednite pa ćemo sastaviti zapisnik.

— Milostivi gospodine, molim vas za ime boga, pustite me kući! — počela je plakati Ana Buklova. — Nisam ništa kriva. Moram ići na Vinograde, da perem rublje. Ja sam to samo nogom gurnula...

— Ali draga gospođo, pa tu se ni o čemu drugome ne radi do li o formalnosti. Stvar ipak mora biti službeno ispitana. To će biti objavljeno i u novinama. Vaše će ime stajati u novinama. Dakle, kako se zovete?

— Jezus, Marija! Milostivi gospodine, kakva sramota! — briznula je Ana u plač. — Ustala sam ujutro kao poštena žena, a već uvečer da budem u novinama. Sveta Bogorodice, ja to ne ću preživjeti. Cijelog života mučim se kao pas. Iz Strešovice idem u Vinograde, odatle u Libenu, svagdje perem rublje, iz Libena idem u Hlubočec da spremam. Muž mi sve popije, djeca mi idu poderana, posljednji kaput sam...

— Ali draga gospođo — umirivao ju je policijski činovnik — moja je dužnost da vas saslušam. Ne plaćite! Zar ne uvjdate da su u pitanju milijuni?

— Gospođe bože — nastavila je Ana Buklova da kukka. — Zar zbog milijuna? Ništa je nisam kriva. Tako nešto da mi se desi pod stare dane. Sretna sam što mogu zaraditi toliko da kupim štogod dječurliji kod suće. Sve je sada skuplje. Kad u Vinogradima zatražim krunu za sapun, izbace me na ulicu i onda gledaj gdje ćeš opet dobiti mjesto kao pralja. Nikada u svom životu nisam dočekala ništa dobrog, ali krala nisam nikada. Koliko puta sam prala, a da mi nisu ni platili.

— Zlatna gospođo, umirite se. Radi se ipak o deset procenata.

— Ne ću da imam s procentima posla, milostivi gospodine. Pustite me kući — cvilila je Ana Buklova. — Ovo ja ne ću preživjeti. Moram biti u sedam sati u Vinogradima, inače će mi se prekuhati rublje.

Policijski činovnik ju je bijesno pogledao. Lupio je torbom o stol i viknuo:

— Već mi je dosta! Kako se zovete?

— Ana Buklova, milostivi gospodine — zauriala je nesretna žena.

— Gdje stanujete?

— Strešovice na drumu.

— Kućni broj?

— 67.

— Rođeni?

— Milostivi gospodine, moja pokojna mati...

— Pitam vas kad ste rođeni?

— Sedamdeset i druge...

— Gdje?

— Kod kuće!

— Ali gdje kod kuće, u Pragu ili izvan nje?

— Izvan nje!

— Za ime božje, a gdje?

— U Zbraslavu kod Praga.

— Okrug? Kotar? Ali što radite vi stara? Vi ćete pasti...

... Kad je došla k svijesti, saslušanje je nastavljeno i ovako završeno:

— Tražite li deset procenata? Jasno se izrazite!

— Bože sačuvaj, milostivi gospodine, pustite me na siobacu. Moja pokojna mati mi je uvijek govorila: »Budi poštena!« Potpišite.

— U ime oca i sina, — stenjala je Ana Buklova i krupnim rastegnutim slovima potpisivala saslušanje.

Kojih par sati kasnije došao je u policiju neki mladić čovjek, koji je vanjšinom odavao izgled dobro izbrisanog Amerikanca.

— Nestala mi je — rekao je rdavim njemačkim jezikom — moja kožna torba. Vjerojatno sam je izgubio noću na ulici.

— Označio je iznos i broj čeka, pa je dodao:

— Ne radi se toliko o novcu, koliko o tome što sam u torbi imao važne zabilješke o jefitnom kupovanju gušćih crijeva.

Prešušan je. Kad mu je rečeno da se poštenu nalaznik odrekao zakonskih 10% nagrade. Amerikanin, kralj gušćih crijeva je rekao: Well! Otišao je, odbivši prethodno da zabilježi adresu Ana Buklove.

Večernji listovi su donijeli opširne izvještaje o poštenoj ženi, koja je odbila da primi toliko bogatstvo.

PILANA I TVORNICI SANDUKA ŠIBENIK

Radnom narodu Šibenskog kotara

ČESTITA

27. srpnja

DAN USTANKA NARODA HRVATSKE

OBRTNO PODUZEĆE

„DANE RONČEVIĆ“ ŠIBENIK

VRSI U SVOJIM RADIONICAMA

sve mehaničarsko-bravarske i cipelarske usluge.

CIJENE PRISTUPAČNE — IZRADA SOLIDNA.

ČESTITA SVIM GRAĐANIMA ŠIBENIKA

DAN USTANKA NARODA HRVATSKE

Svim poslovnim prijateljima i radnom narodu Šibenskog kotara

č e s t i t a

Dan ustanka naroda Hrvatske 27. SRPNJA

Radni kolektiv „ŠIPAD“ - stovarište Šibenik

27. SRPNJA

DAN USTANKA NARODA HRVATSKE

Svim radnim kolektivima i svojim poslovnim prijateljima sa željom da postignu što bolje uspjehe u radu

čestitaju

DALMATINSKI UGLJENKOPI
S I V E R I Ć

ČITAVOM RADNOM NARODU
ŠIBENSKOG KOTARA

čestita

DAN USTANKA NARODA HRVATSKE - 27. SRPNJA
LUKA I SKLADIŠTA - ŠIBENIK

RADNI KOLEKTIV - „PREHRANA“
ŠIBENIK

čestita

27. SRPNJA
PRAZNIK NARODA HRVATSKE
SVOJIM POTROŠAČIMA I RADNOM NARODU
ŠIBENSKOG KOTARA

Radni kolektiv građevnog poduzeća
»RAD« - ŠIBENIK

čestita

SVM RADNIM KOLEKTIVIMA I NARODU ŠIBENSKOG KOTARA
*DAN USTANKA NARODA
HRVATSKE - 27. SRPNJA*

„Štampa“ - Šibenik

čestita svim svojim poslovnim
prijateljima

**Dan ustanka
naroda Hrvatske**

„SABIRAČ“

PODUZEĆE ZA PROMET OTPACIMA I SORTIRNICA
OBOJENIH METALA - ŠIBENIK

Čestita

DAN USTANKA NARODA HRVATSKE

čitavom radnom narodu Šibenskog kotara

„VINOPLOD“ - ŠIBENIK

Svojim poslovnim prijateljima i
radnom narodu Šibenskog kotara

čestita

DAN USTANKA NARODA HRVATSKE

RADNI KOLEKTIV „IZGRADNJA“

ŠIBENIK

RADNOM NARODU ŠIBENSKOG KOTARA

ČESTITA

DAN USTANKA NARODA HRVATSKE
27. SRPNJA

TRGOVAČKO PODUZEĆE „KORNAT“ - ŠIBENIK

ČESTITA

27. SRPNJA - PRAZNIK NARODA HRVATSKE
SVOJIM POTROŠAČIMA I RADNOM NARODU
ŠIBENSKOG KOTARA

Tvornica elektroda i ferolegura ŠIBENIK

POVODOM

27. srpnja

praznika naroda Hrvatske

upućuje svim radnim ljudima
Šibenskog kotara srdačne čes-
titke sa željom da postignu još
veće radne pobjede u socija-
lističkoj izgradnji zemlje.

Soboslikarska zadruga „Naprijed“
ŠIBENIK

čestita

RADNOM NARODU ŠIBENIKA
DAN USTANKA NARODA HRVATSKE